

ป ร ิ ส ส ั พ พ น า ม (ต ตุมห อมท)

ต ‘เขา’ ไตรลึงค์ (๓ ลึงค์)

ต ‘เขา’ ปุริสสัพพนาม และ

ต ‘นั่น’ วิเสสนสัพพนาม แจกเหมือนกัน

ตุมห ‘คุณ’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. ตวิ ตวิ	ตุมเห	โว
ท. ตวิ ตวิ ตั	ตุมเห	โว
ต. ตยา เต	ตุมเหหิ	โว
จ. ตยหิ ตุมหิ ตว เต	ตุมหากิ	โว
ป. ตยา	ตุมเหหิ	
ฉ. ตยหิ ตุมหิ ตว เต	ตุมหากิ	โว
ส. ตยิ	ตุมเหสุ	

เอก. ต. ตวยา ส. ตยิ ไม่พบที่ใช้;

ตุมหิ ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

อมท ‘ผม’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. อหิ	มยิ	โน
ท. มั มมิ	อมเห	โน
ต. มยา เม	อมเหหิ	โน
จ. มยหิ อมหิ มม มมิ เม	อมหากิ	อสมากิ โน
ป. มยา	อมเหหิ	
ฉ. มยหิ อมหิ มม มมิ เม	อมหากิ	อสมากิ โน
ส. มยิ	อมเหสุ	

จ. ฉ. พท. อสมากิ ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

วิ เส ส น ส ั พ พ น า ม น ิ ย ม (ต เอต อิม อมุ)

ต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. โส	เต	
ท. ตั นั	เต เน	
ต. เตน	เตหิ	
จ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสั เนสั	
ป. ตสมา <i>อสุมา</i> ตมทา	เตหิ	
ฉ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสั เนสั	
ส. ตสมี <i>อสุมี</i> ตมหิ	เตสุ	

จ. ฉ. พท. เตसानิ เนसानิ ไม่พบที่ใช้

ต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. สา	ตา	
ท. ตั นั	ตา	
ต. ตาย	ตาทิ	
จ. ตสสา ติสสา <i>อสุสา</i>	ตาสั	
ป. ตาย	ตาทิ	
ฉ. ตสสา ติสสา <i>อสุสา</i>	ตาสั	
ส. ตายั ตสสั ติสสั <i>อสุสั</i>	ตาสู	

จ. ฉ. เอก. ติสสาย พท. ตาसानิ ไม่พบที่ใช้

ส. เอก. ติสสั ใน ไตร. พบ ๑ แห่ง (*ติสสั ปริสาย*)

ต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. ตั	ตานิ	
ท. ตั นั	ตานิ	
ต. เตน	เตหิ	
จ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสั เนสั	
ป. ตสมา <i>อสุมา</i> ตมทา	เตหิ	
ฉ. ตสส <i>อสุส</i>	เตสั เนสั	
ส. ตสมี <i>อสุมี</i> ตมหิ	เตสุ	

จ. ฉ. พท. เตसानิ เนसानิ ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. เอโส	เอเต	
ท. เอตัง เอนิ	เอเต	
ต. เอเตน	เอเตหิ	
จ. เอตสส	เอเตสั	
ป. เอตสมา เอตมทา	เอเตหิ	
ฉ. เอตสส	เอเตสั	
ส. เอตสมี เอตมหิ	เอเตสุ	

จ. ฉ. พท. เอตसानิ พบในไตร ๑ แห่ง อยู่ในคาถา

เอต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. เอสา	เอตา	
ท. เอตัง เอนิ	เอตา	
ต. เอตาย	เอตาทิ	
จ. เอตสสา เอติสสา	เอตาสั	
ป. เอตาย	เอตาทิ	
ฉ. เอตสสา เอติสสา	เอตาสั	
ส. เอตสสั เอติสสั	เอตาสู	

จ. ฉ. เอก. เอติสสาย พท. เอตาสานิ ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. เอตัง	เอตานิ	
ท. เอตัง เอนิ	เอตานิ	
ต. เอเตน	เอเตหิ	
จ. เอตสส	เอเตสั	
ป. เอตสมา เอตมทา	เอเตหิ	
ฉ. เอตสส	เอเตสั	
ส. เอตสมี เอตมหิ	เอเตสุ	

จ. ฉ. เอก. เอตसानิ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ ปุงลึงค์

ป. อัย	อิเม	
ท. อิมิ	อิเม	
ต. อิมินา อเนน	อิเมหิ	
จ. อิมสส <i>อสุส</i>	อิเมสั	
ป. อิมสมา <i>อสุมา</i> อิมมทา	อิเมหิ	
ฉ. อิมสส <i>อสุส</i>	อิเมสั	
ส. อิมสมิ <i>อสุมี</i> อิมมหิ	อิเมสุ	

จ. ฉ. พท. อิเมसानิ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ อิตถิลึงค์

ป. อัย	อึมา	
ท. อิมิ	อึมา	
ต. อึมาย	อึมาหิ	
จ. อึมิสสา <i>อสุสา</i>	อึมาสั	
ป. อึมาย	อึมาหิ	
ฉ. อึมิสสา <i>อสุสา</i>	อึมาสั	
ส. อึมิสสั <i>อสุสั</i>	อึมาสุ	

จ. ฉ. เอก. อึมิสสาย พท. อึมาसानิ ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ นปุงสกลึงค์

ป. อิทิ	อึมานิ	
ท. อิทิ อิมิ	อึมานิ	
ต. อึมินา อเนน	อึเมหิ	
จ. อึมสส <i>อสุส</i>	อึเมสั	
ป. อึมสมา <i>อสุมา</i> อึมมทา	อึเมหิ	
ฉ. อึมสส <i>อสุส</i>	อึเมสั	
ส. อึมสมิ <i>อสุมี</i> อึมมหิ	อึเมสุ	

จ. ฉ. พท. อึเมसानิ ไม่พบที่ใช้

อมุ ‘โน้น’ ปุงลึงค์

ป. อมุ	อมุ	
ท. อมุ	อมุ	
ต. อมุนา	อมุหิ	
จ. อมุสส อมุโน	อมุสั	
ป. อมุสมา อมุมทา	อมุหิ	
ฉ. อมุสส อมุโน	อมุสั	
ส. อมุสมิ อมุมหิ	อมุสุ	

อมุ ‘โน้น’ อิตถิลึงค์

ป. อมุ	อมุ	
ท. อมุ	อมุ	
ต. อมุยา	อมุหิ	
จ. อมุสสา	อมุสั	
ป. อมุยา	อมุหิ	
ฉ. อมุสสา	อมุสั	
ส. อมุสสั	อมุสุ	

อมุ แปลงเป็น อสุ ได้

อมุ อสุ มี ก ต่อท้าย มีรูปเป็น

อมุก อสุก แจกอย่าง ย ศัพท์

และใช้มากกว่า อมุ อสุ

อมุ ‘โน้น’ นปุงสกลึงค์

ป. อทุ	อมุนิ	
ท. อทุ	อมุนิ	
ต. อมุนา	อมุหิ	
จ. อมุสส อมุโน	อมุสั	
ป. อมุสมา อมุมทา	อมุหิ	
ฉ. อมุสส อมุโน	อมุสั	
ส. อมุสมิ อมุมหิ	อมุสุ	

จ. ฉ. พท. อมุसानิ ไม่พบที่ใช้

วิเสสนศัพท์นามอนิยม (ย อณฺณ ... สพฺพ กิ)

ย 'ใด' ปุลงลิ่งค์

ป. โย	เย
ทฺ. ยํ	เย
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ จ. ฉ. พหุ. ยสถาน ยาสาน ไม่พบที่ใช้

ย 'ใด' อิตถิลิ่งค์

ป. ยา	ยา
ทฺ. ยํ	ยา
ต. ยาย	ยาหิ
จ. ยสฺสา	ยาสํ
ป. ยาย	ยาหิ
ฉ. ยสฺสา	ยาสํ
ส. ยสฺสํ	ยาสุ

ต.-ฉ. เป็น ยาย ส. เป็น ยายํ

ย 'ใด' นปุลงลิ่งค์

ป. ยํ	ยานิ
ทฺ. ยํ	ยานิ
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

กิ 'ใคร, อะไร' ปุลงลิ่งค์

ป. โก	เก
ทฺ. กํ	เก
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ส. กสฺมี กิสฺมี กิมฺหิ	เกสุ

ใน ปุ. นปุ. แปลง ก เป็น กิ ได้บ้าง

กิ 'ใคร, อะไร' อิตถิลิ่งค์

ป. กา	กา
ทฺ. กํ	กา
ต. กาย	กาหิ
จ. กสฺสา	กาสํ
ป. กาย	กาหิ
ฉ. กสฺสา	กาสํ
ส. กสฺสํ	กาสุ

แปลง กิ เป็น ก ใน อิต. แปลงเป็น กา แล้วแจกอย่าง ย ศัพท์ ยกเว้นใน นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ

กิ 'อะไร' นปุลงลิ่งค์

ป. กิ	กานิ
ทฺ. กิ	กานิ
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ
ส. กสฺมี กิสฺมี กิมฺหิ	เกสุ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ เอก. ป. กมฺหา ส. กมฺหิ พหุ. จ. ฉ. เกสานํ กาสานํ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ, น้อย' ปุ.

ป. โกจิ	เกจิ
ทฺ. กณฺจิ	เกจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ป. กสฺมาจฺจิ กมฺหาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ส. กสฺมึณฺจฺจิ กมฺหิจฺจิ	เกสุจฺจิ

ทั้ง ๓ ลิ่งค์ จ. ฉ. พหุ. เกสณฺณจฺจิ กาสณฺณจฺจิ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ, น้อย' อิต.

ป. กาจิ	กาจิ
ทฺ. กณฺจิ	กาจิ
ต. กายฺจิ	กาหิจิ
จ. กสฺสาจฺจิ	กาสณฺจิ
ป. กายฺจิ	กาหิจิ
ฉ. กสฺสาจฺจิ	กาสณฺจิ
ส. กสฺสณฺจฺจิ	กาสุจฺจิ

กิ มี จิ ต่อท้าย 'บาง, อะไรๆ, น้อย' นปุ.

ป. กิณฺจิ	กานิจิ
ทฺ. กิณฺจิ	กานิจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ป. กสฺมาจฺจิ กมฺหาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ
ส. กสฺมึณฺจฺจิ กมฺหิจฺจิ	เกสุจฺจิ

เอก. บางคน, บางสิ่ง; น้อย. พหุ. บางพวก, บางเหล่า.

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' ปุ.

ป. โย โกจิ	เย เกจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจฺจิ	เย เกจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' อิต.

ป. ยา กาจิ	ยา กาจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจฺจิ	ยา กาจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'สิ่งใดสิ่งหนึ่ง' นปุ.

ป. ยงฺกิณฺจฺจิ	ยานิ กานิจิ
ทฺ. ยงฺกิณฺจฺจิ	ยานิ กานิจิ

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง

๒ กิ ศัพท์ที่มี จิ ต่อท้าย ไม่ใช่เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ มี จิ ต่อท้าย บาง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย
เอก. บางคน, บางสิ่ง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย
พหุ. บางพวก, บางเหล่า
ปุ. โกจิ, อิต. กาจิ นปุ. กิณฺจฺจิ

กิ ศัพท์มีย นำหน้า มี จิ ต่อท้าย "...ใด...หนึ่ง"

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง
ปุ. โย โกจิ, อิต. ยา กาจิ นปุ. ยงฺกิณฺจฺจิ

ศัพท์เหล่านี้ แจกอย่าง ย ศัพท์

อณฺณ อื่น	เอก คนหนึ่ง, พวกหนึ่ง	อิตฺร นอกนี้ ทกฺขิณฺ ขวา, ได้
อณฺณตร-ตม คนใดคนหนึ่ง	เอกจจ อปฺเปกจจ บางคน, บางพวก	อฺตุตฺร ช้าย, เหนือ ปุพฺพ ก่อณ]
ปร อื่น	อฺกุย ทั้งสอง	
อปฺร อื่นอีก	สพฺพ ทั้งปวง	(เอก ศัพท์ อิต.
กตฺร กตม คนไหน	กิ ใคร, อะไร	เอก. จ. ฉ. เอกิสุสา ส. เอกิสฺส)

การใช้ กิ ศัพท์

๑ กิ ศัพท์ที่ใช้เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ สัพฺพนาม (ใคร, อะไร, ไหน) แปลงเป็น ก แล้วแจกอย่าง ย ศัพท์ ทั้ง ๓ ลิ่งค์ (เว้น นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ)

๑) ใช้อย่างปุริสศัพท์นาม 'ใคร, อะไร'
โก/กา ความ คจฺฉติ? ใครไปบ้าน?
กิ ปิฏฺเฏ โหติ? อะไรมีในตะกร้า?

๒) ใช้อย่างวิเสสนศัพท์นาม 'อะไร, ไร, ไหน'
(=กตฺร กตม)

โก เถโร ความ คจฺฉติ? พระเถระไหน ... ?
กิ ผลํ ปิฏฺเฏ โหติ? ผลอะไร/ไหน ... ?

กิ ศัพท์ นิบาต (หรือ, ทำไม, อย่างไร)

๓) เป็นคำถามว่าใช่หรือไม่ แปลว่า 'หรือ'
กิ ปน เถโร อาคโต?

กิ พระเถระ มาแล้ว หรือ?

๔) เป็นคำถามถึงเหตุผล แปลว่า 'ทำไม'

กิ ปาลิตํ ปมฺชฺชสฺสิ? (=กสฺมา ก็การณา)
ปาลิตะ ท่านประมาทอยู่ทำไม?

๕) เป็นคำถามถึงวิธีการ เป็นต้น แปลว่า 'อย่างไร' (=กถ)

เต อตฺตโน ปุราณจิวฺรานิ ก็ กริสฺสนฺติ?
พวกเขา จักทำจิรเวทของตน อย่างไร?
ตํ ก็ มณฺญฺสิ นนฺท?
นั่นหะ เธอจะสำคัญข้อนั้น อย่างไร?